

परमधार्मिकाः । आवन्यश्च दशार्हश्च वही विपहरश्च यः”
हरिव० १७ अ० क्रोष्टुं वंशोक्तौ । भाग० ६।२४।२ उक्ते
इष्टिण्डपपौत्रे च । “क्रथस्य कुन्तिः पुत्रोऽभूद् दृष्टि
स्तस्याथ निर्हतिः । ततो दशाहो नाम्नाभूत् तस्य व्योमः
सुतस्ततः” । उपचारात् इतदंशे न्ये ४ तदधिकृतदेशे च
“धौम्यश्च भीमश्च युधिष्ठिरश्च यमो च कृष्णाश्च दशार्ह
सिंहः । उवाच दिष्टा भवतां शिवेन प्राप्तः किरोटी
हृदितः कृतास्तः । प्रोवाच कृष्णामपि याज्ञसेनीं दशार्ह-
भर्ता सहितः सुहृद्भिः” भा० व० १८२ अ० । १ विष्णो पुं “विज-
योजयः सत्यसन्धो दशार्हः स्वात्ततां पतिः” विष्णु० स० ।
शङ्करभाष्ये तु दशार्ह इति पठित्वा दाशोदानं तेमर्हति
दाशार्हः दशार्हस्य कुले उत्पन्नत्वाद्वा व्याख्यातम् । दशा-
र्हस्य गोत्रापत्यम् शिवा० अण् । “दशार्हं यदुवंशप्रमात्रे
कृष्णादौ लि० स्त्रियां ङीप् । दशार्हस्तद्वाचकशब्दोऽस्मात्प्रत्य-
यध्याये अनुवाके वा विस्तृता० अण् । दशार्हं दशार्ह-
शब्दयुक्ते अनुवाके अध्याये च । ६ आयुधजोविषंघभेदे च ।
ततः स्त्राघे पश्चा० अण् । दशार्हं आयुधजोविषंघभेदे ।
पश्चा० स्त्राघे अण् । दशार्हं यदुवंशे न्ये प्रमात्रे च ।

दशावतार उ० दश अवतारा अस्मि । विष्णो दश अवताराश्च
अवतारशब्दे दृष्ट्या अन्येऽपि दशावताराः सन्त्युप० उक्ता
यथा “धर्मक्षारायणस्यांशः संभूतचातुर्वेदोऽनरे । यज्ञश्च
वर्त्मयामासुर्देवा वैवस्वतेऽनरे । प्रादुर्भावे ततस्तस्य ब्रह्मा
ह्यासीत् पुरोहितः । युगाख्यायाश्चतुर्थ्यां तु आपन्नेषु
सुरेषु वै । संभूतः स संसृष्टालो हिरण्यकशिपोर्वधे ।
द्वितीये नरसिंहाख्ये रुद्रो ह्यासीत् पुरोहितः । वज्र-
संस्लेषु लोकेषु त्रेतायां सप्तमं प्रति । तृतीये वामनस्याघे
धर्मेण तु पुरोधसा । एतास्त्रिभ्यः अमृतास्तस्य दिव्याः
संभूतयो द्विजाः । मातुष्याः सप्त येऽन्ये तु शापजा-
स्तास्त्रिभोधत । त्रेतायुगे तु प्रथमे दत्तात्रेयो बभूव ह ।
नष्टे धर्मे चतुर्थ्यां मार्कण्डेयपुरःसरः । पञ्चमः
पञ्चदश्यान्तु त्रेतायां सम्बभूव ह । मात्स्याता चक्रवर्ती
तु तस्यौतथ्यपुरःसरः । एकोनविंश्यां त्रेतायां
सर्वज्ञत्वान्कडिभुः । जामदग्न्यस्तथा षष्ठो विश्वामित्र
पुरःसरः । चतुर्विंशे युगे रामो वशिष्ठेन पुरोधसा ।
सप्तमो रावणस्याघे जज्ञे दशरथात्मजः । अष्टमे ह्यपरे
विष्णुरष्टाविंशे पराशरात् । वेदव्यासस्तथा जज्ञे
जातुकर्णपुरःसरः । कर्तुं धर्मव्यवस्थानमसुराणां
प्रयाशनम् । त्रिंशे नवमके जज्ञे तपसा पुष्करेक्ष्णः ।

देवक्यां वसुदेवेन ह्येपायनपुरःसरः । तस्मिन्नेव युगे
चीणे सन्ध्याशिते भविष्यति । कल्की विष्णुयुगा
नाम पाराशर्यपुरःसरः । दशमो भाव्यसंभूतो याज्ञ-
वल्क्यपुरःसरः ।

दशाश्व पु० दश अश्वा रथेऽस्य । चन्द्रे शब्दर० “रथ-
स्त्रिचक्रः सोमस्य कुन्दाभास्तस्य वाजिनः । वामदक्षिणतो
युक्ता दश तेन चरत्यसौ । वीथ्यान्वाणि चक्ष्वाणि
ध्रुवाधारेण वेगिना । ह्यासदृष्टिक्रमस्तस्य राशीनां
सवितुयेथा । अर्कस्येव स्थितस्याश्वः सकदयुक्ता वरुणि
ते । कल्पमेकं सन्निभेष्ट । वारिगर्भसंघट्टवाः” पुराण
सर्वस्वे विष्णु० पु० ।

दशाश्वमेध (धिक) न० काशीस्थतीर्थभेदे तनमहात्म्या-
दिकथा काशी० स० १२ अ० उक्ता यथा

“साहाय्यं प्राप्य राजर्षेर्द्विदोदासस्य पद्मभूः ।
इवाज दशभिः काश्यामश्वमेधेर्धर्महामखैः । अद्यापि
होमधूमोच्चैर्यद्वाप्रां गगनान्तरम् । तदा प्रभृति नै-
वेद्यं नीतिमानं जहात्यदः । तीर्थं दशाश्वमेधाख्यं
प्रथितं जगतीतले । तदा प्रभृति तत्प्रासीदाराण्यं
शुभपदम् । पुरा रुद्रसरो नाम तत्तीर्थं कलसोद्भवम् ।
दशाश्वमेधिकं पञ्चाज्जातं विधिपरिग्रहात् । स्वर्गुन्मय
ततः प्राप्ता भगीरथसमागमात् । अतीव पुण्यवज्जात
मतस्तीर्थमनुत्तमम् । विधिर्दशाश्वमेधेशं लिङ्गं संस्थाप्य
तत्र वै । स्थितवान् न गतोऽद्यापि कापि काशीं
यिहाय तु । राक्षो धर्मरतेस्तस्य छिद्रं नाप च
किञ्चन । अतः पुरारेः पुरतो विदित्वा किं वदेद्विधिः ।
जैत्रप्रभावं विज्ञाय ध्यायन् विचिन्तय विभुम् । ब्रह्मेन्द्रे
च संस्थाप्य विधित्तत्रैव संस्थितः । परा तत्तुरियं
काशीं यित्रेश्वरेति निश्चितम् । अस्याः संवेचना-
च्छब्दुर्ने कुप्यति पुरा मयि । कः प्राप्य काशीं दुर्मेधाः
पुनश्चात्र मिहेहते । अनेकजन्मजनितकर्म्मनिर्मूल-
लक्षणां । विश्वसन्नापसंहर्तुः स्थाने विश्वपतेस्तनुः ।
सन्नाप्यते परं काश्याविज्ञेयजमहाग्निना । प्राप्य
काशीं त्यजेद्यस्तु समस्ताघौषनाशनीम् । न्यपशुः
स परित्यज्यो महासौख्यपराङ्मुखः । निर्वाणलक्ष्मीं
यः काङ्क्षेद्भुङ्क्षु संसारदुर्गतम् । तेन काशी न
सन्त्याज्या यद्याप्तैशानुग्रहात् । यः काशीं संपरि-
त्यज्य गच्छेदन्यत्र दुर्मतिः । तस्य हस्ततडाङ्गच्छेत्त
वर्गफलोदयः । निवर्हणीमघौषस्य सुपुण्ड्रपट्टिर्ह-